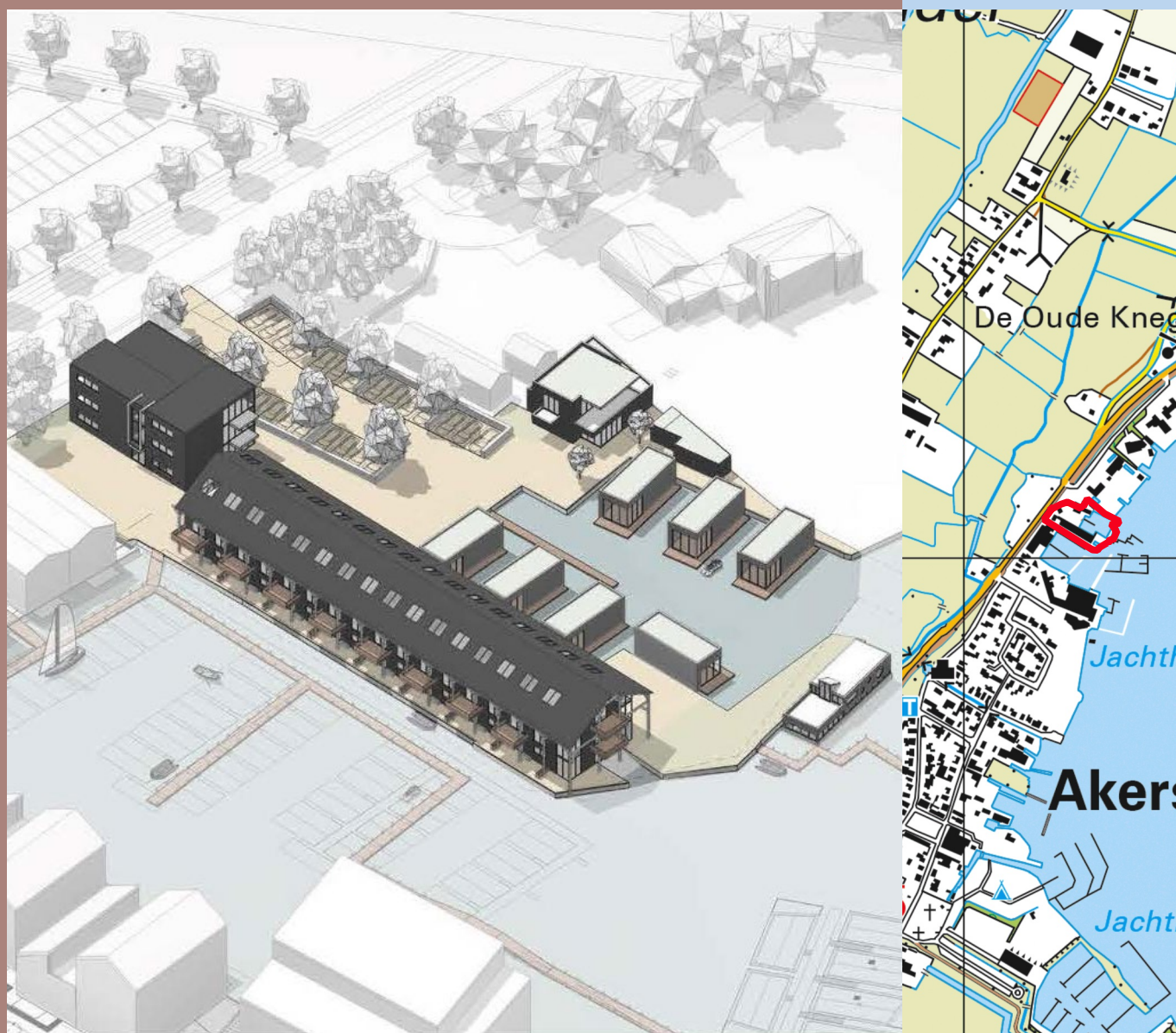

Archeologisch bureauonderzoek voor het plangebied Jachtwerf Verduin aan de Geesterweg 14 in Akersloot

Gemeente Castricum

COLOFON

Hollandia reeks nr.
Titel:

Toponiem:
Gemeente:
Onderzoeksmeldingsnummer Archis:
Centrumcoördinaten:

1119
Archeologisch bureauonderzoek voor het plangebied Jachtwerf Verduin aan de Geesterweg 14 in Akersloot, gemeente Castricum.
Akersloot Geesterweg 14
Castricum
5455012100
111.149/509.074
111.230/509.037

Auteur:
In opdracht van:
Wetenschappelijke leiding:
Illustraties:
Conceptversie:
Oplage:
ISSN:

Mevr. M.E. Luitjes
Dhr. R. Dekker - DNS Planvorming B.V.
Dhr. M. Langeveld
Mevr. M.E. Luitjes, tenzij anders vermeld.
7 september 2023
7
1572-3151

© Hollandia archeologen, Zaandijk 2023

Tuinstraat 27a
1544 RS Zaandijk
☎ 075 - 622 49 57
✉ info@archeologen.com

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave	
Samenvatting	5
1. Inleiding	7
2. Het onderzoeksgebied	9
3. Beleid	11
4. Doel en methode	13
5. Aardwetenschappelijke gegevens	15
6. Historische gegevens	19
7. Archeologische gegevens	21
8. Archeologische verwachting	23
9. Conclusie en advies	25
Literatuurlijst	26
Bijlagen	27
Bijlage 1: Archeologische perioden	
Bijlage 2: Archeologische stappenplan	

Afbeelding 1. De locatie van het plangebied op de luchtfoto van Google Earth. Het plangebied is rood omcirkeld. Bron: Google Earth.

SAMENVATTING

In augustus 2023 heeft Hollandia Archeologen een archeologisch bureauonderzoek opgesteld voor het plangebied 'Jachtwerf Verduin' aan de Geesterweg 14 in Akersloot, gemeente Castricum (NH). De aanleiding voor het bureauonderzoek is de geplande sloop van de huidige gebouwen en de realisatie van een aantal verschillende soorten nieuwe woningen binnen het plangebied.

Op basis van de verzamelde bodemkundige, historische en archeologische gegevens in dit bureauonderzoek kan voor het plangebied de volgende archeologische verwachting worden geschetst. Het plangebied bevindt zich op een strandwal die gevormd is tussen ca. 3850 en 2750 v. Chr. (neolithicum) en van Uitgeest, via Akersloot, naar het noordoosten van Alkmaar liep. Dit waren hoog en droog gelegen gebieden langs de kust met een toegang tot voedselrijke gebieden. Hierdoor was het lang een aantrekkelijk gebied voor bewoning. In de regio is een vindplaats uit het laat-neolithicum gevonden die dit lijkt te ondersteunen (Klein Dorregeest). Vanaf de late ijzertijd/Romeinse tijd nam bewoning verder toe op de strandwal. Op basis van deze gegevens is er een hoge archeologische verwachting voor het laat-neolithicum tot en met de vroege middeleeuwen.

In de omgeving van het plangebied bevinden zich een aantal archeologische monumenten van hoge archeologische waarde uit de late middeleeuwen en nieuwe tijd, waaronder het gehucht Molenbuurt en terreinen met (resten van) akker-, cultuur- en afvallagen, bewoning uit de 11e-13e eeuw, een mogelijke woonterp, een schuilkerk en vondstmateriaal uit de middeleeuwen en nieuwe tijd.

Op zowel de kadastrale minuut van 1811-1832 als de Bonnebladen van rond 1900 is het plangebied bebouwd. Ten tijde van de kadastrale minuut was het plangebied in gebruik als rietland, weiland en een woonerf met een huis. Op het Bonneblad staat een vijftal structuren afgebeeld binnen het plangebied, maar de aard hiervan is onduidelijk. Volgens de Basisregistratie Adressen en Gebouwen Om deze redenen geldt ook voor de late middeleeuwen en nieuwe tijd een hoge archeologische verwachting voor het plangebied.

Advies

Gezien de hoge verwachting op het aantreffen van archeologische waarden uit het laat-neolithicum, bronstijd, ijzertijd/Romeinse tijd, middeleeuwen en nieuwe tijd wordt geadviseerd om een inventariserend veldonderzoek middels verkennende boringen (IVO-O) uit te voeren binnen het plangebied.

Bovenstaande vormt een advies. Op grond van de resultaten van dit rapport en het advies zal het bevoegd gezag, de gemeente Castricum, een selectiebesluit nemen over de daadwerkelijke omgang met eventueel aanwezige archeologische waarden binnen het plangebied. Indien er geen archeologisch vervolgonderzoek wordt uitgevoerd en er worden archeologische resten aangetroffen tijdens de werkzaamheden, dan geldt er altijd de verplichting om dit te melden bij het bevoegd gezag, de gemeente Castricum.

191081 Jachtwerf Verduin | stedenbouwkundige tekening - huidige situatie 3-3-2023 kdra 10

191081 Jachtwerf Verduin | nieuwe situatie 3-3-2023 kdra 12

Afbeelding 2. Plantekeningen met de huidige bebouwing en de toekomstige bebouwing. Bron: mailcorrespondentie opdrachtgever.

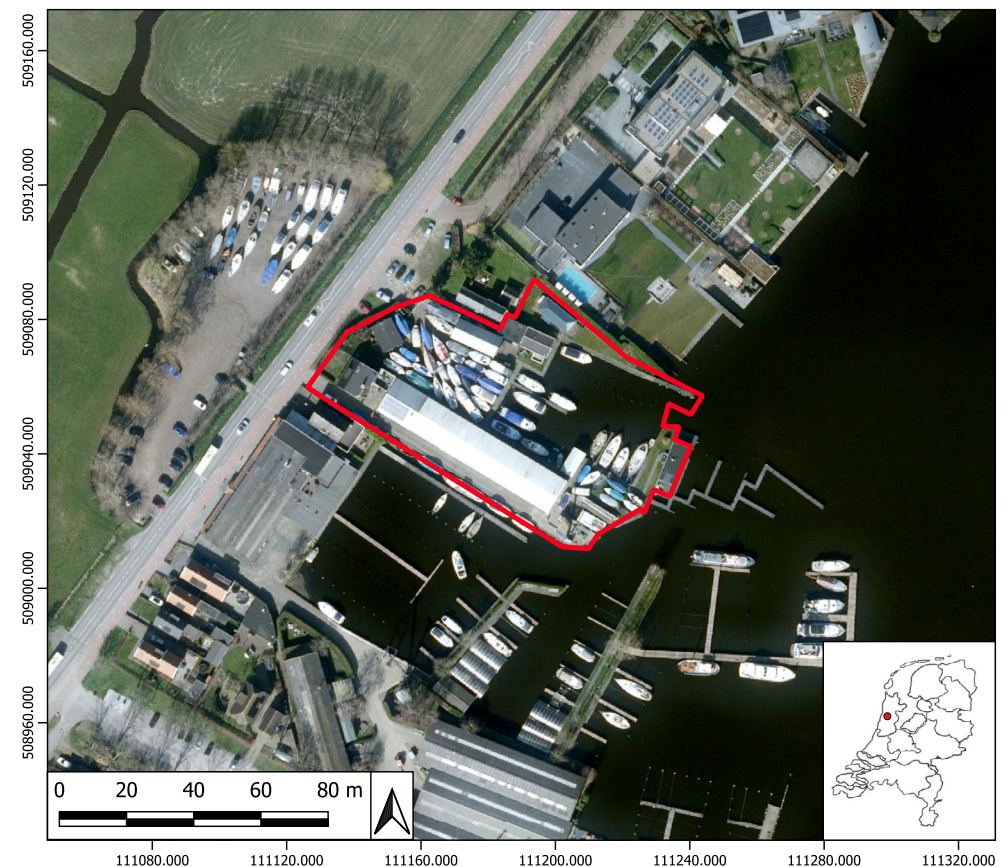
1

INLEIDING

In augustus 2023 heeft Hollandia Archeologen een archeologisch bureauonderzoek opgesteld voor het plangebied 'Jachtwerf Verduin' aan de Geesterweg 14 in Akersloot, gemeente Castricum (NH) (zie afb. 1-4). Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van dhr. R. Dekker van DNS Planvorming B.V. De aanleiding voor het bureauonderzoek is de geplande sloop van de huidige gebouwen en de realisatie van een aantal verschillende soorten nieuwe woningen binnen het plangebied (zie afb. 2). Voor de plannen moet een omgevingsvergunning worden aangevraagd en het bestemmingsplan moet worden gewijzigd. Het overleggen van een rapport, waarin de archeologische waarde van het betrokken terrein naar oordeel van het bevoegd gezag in voldoende mate is vastgesteld, is onderdeel van de aanvraagprocedure van de omgevingsvergunning en het wijzigen van het bestemmingsplan.

De met de plannen gepaard gaande grondroering vormt mogelijk een bedreiging voor het archeologisch bodemarchief. Het bureauonderzoek brengt de bekende bodemkundige, historische en archeologische gegevens van het plangebied en de nabije omgeving in kaart om in een vroeg stadium een zo nauwkeurig mogelijk beeld te vormen van de te verwachten archeologische resten.

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek wordt een advies geformuleerd waarop de gemeente Castricum besluit over de eventueel te nemen archeologische vervolgstappen. In het Archeologisch Informatiesysteem van Nederland (ARCHIS3) is het bureauonderzoek aangemeld onder onderzoeksmeldingsnummer 5455012100.

Afbeelding 3. De locatie van het plangebied op een luchtfoto. Het plangebied is rood omkaderd. Bron: ESRI.

Afbeelding 4. De locatie van het plangebied op een topografische kaart. Het plangebied is rood omkaderd. Bron: PDOK.

2

HET ONDERZOEKSGBIED

Het plangebied 'Jachtwerf Verduin' bevindt zich aan de Geesterweg 14-18 in Akersloot, gemeente Castricum (zie afb. 1, 3 en 4). Ook ligt het plangebied aan het Alkmaardermeer. De centrumcoördinaten zijn 111.149/509.074 en 111.230/509.037. Het gehele plangebied heeft een oppervlakte van ca. 5210 m² (3654 m² exclusief het water) en hiervan is in de huidige situatie 988 m² bebouwd (woonark nr. 7 niet meegerekend, zie afb. 4).

In de huidige situatie staan zeven gebouwen binnen het plangebied: gebouw 1 heeft een bouwvlak van 50 m² en dateert uit 1970, gebouw 2 (Geesterweg 18a) is 85 m² en dateert uit 1950, gebouw 3 is 65 m² en dateert uit 1950, gebouw 4 is 60 m² en dateert uit 1950, gebouw 5 (Geesterweg 14) is 100 m² en dateert uit 1979, gebouw 6 (Geesterweg 16) is 628 m² en dateert uit 2001 en gebouw 7 is 80 m² (BAG viewer). Enkel gebouw 7, een woonark, zal blijven staan in de toekomstige situatie, de rest van de structuren zal worden gesloopt (zie afb. 4).

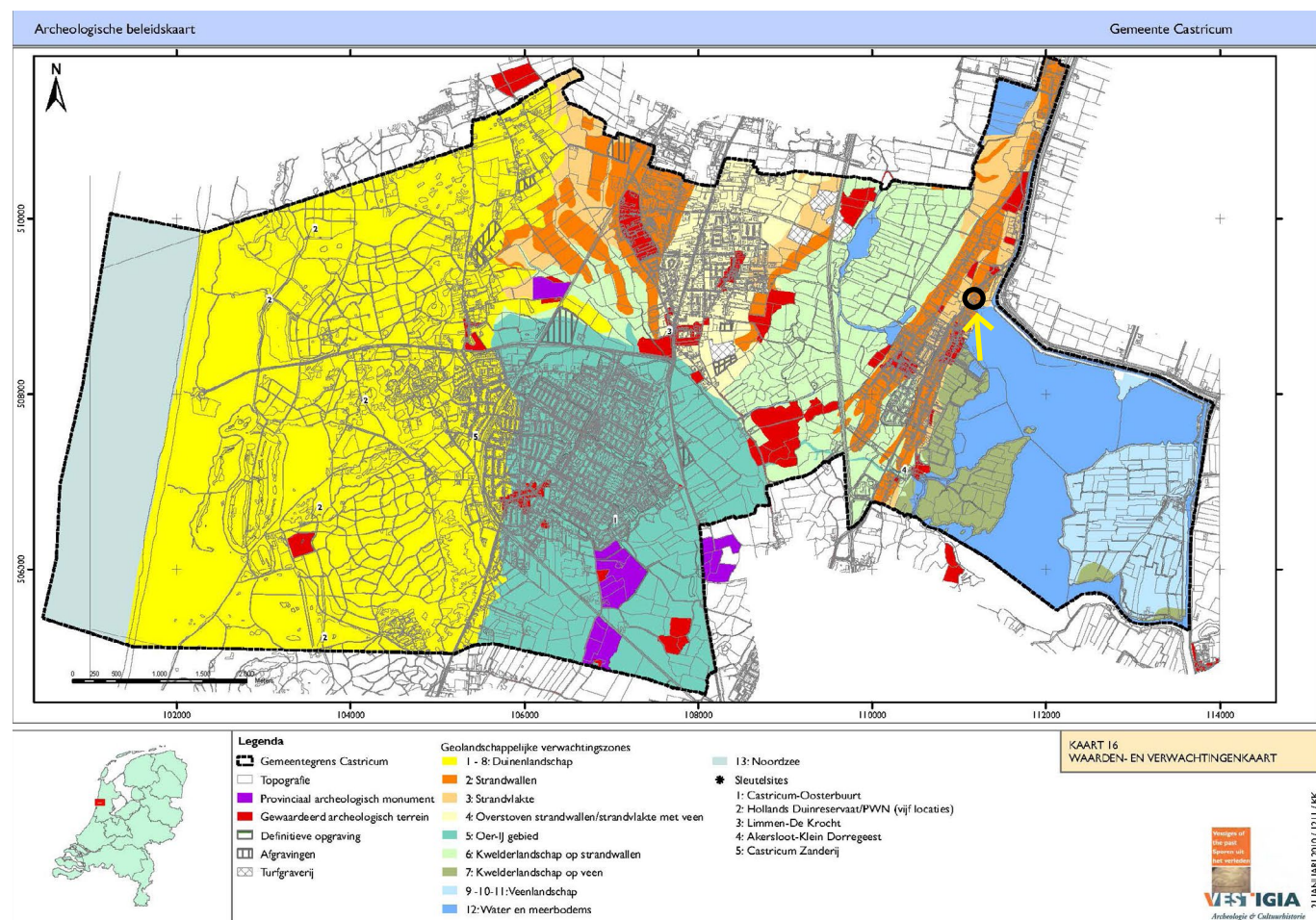
Na de sloop zullen de volgende woningen worden gerealiseerd (met een totaal bebouwd oppervlak van ca. 1424 m²):

- Een rij van acht grondgebonden en aaneengesloten woningen met een bouwvlak van in totaal ca. 702 m².
- Een blok van acht appartementen met een bouwvlak van in totaal ca. 227 m².
- Eén vrijstaand huis met een bouwvlak van ca. 82 m².
- Zeven woonarken met elk een bouwvlak van ca. 59 m².
- De bestaande woonark van ca. 80 m² zal op dezelfde plaats blijven staan.

Het peil van de toekomstige bebouwing zal op 0,3 m +NAP komen te liggen. Hiertoe zal de gehele kavel worden opgehoogd met minimaal 30 cm, ook in verband met de toekomstbestendigheid met betrekking tot eventuele overstromingen. Het waterpeil bevindt zich op ca. 0,5 m -NAP.

Naar alle waarschijnlijkheid zullen de grondgebonden woningen, het vrijstaande huis en het appartementenblok worden gefundeerd op normale, traditionele funderingen bestaande uit heipalen en funderingsbalken met daarop een kruipruimte en een kanaalplaat/betonvloer. De woonarken zullen blijven drijven en hebben geen fundering.

Op de Verstoringsbronnenkaart van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) staan binnen het plangebied geen 'vergraven gronden' of 20e-eeuwse landinrichtingsprojecten afgebeeld (<https://rce.webgispublisher.nl/> - Verstoringsbronnenkaart).

Afbeelding 5. Het plangebied op de archeologische waarden- en verwachtingskaart van de gemeente Castricum. Het plangebied is aangeduid met de zwarte cirkel en gele pijl. Bron: Alkemade et. al. 2010.

3 BELEID

In de Erfgoedwet stellen het Rijk en de provincie dat in het ruimtelijk beleid zorgvuldig met het archeologisch erfgoed moet worden omgegaan. Voor gebieden waar archeologische waarden voorkomen of waar reële verwachtingen bestaan dat er ter plaatse archeologische waarden aanwezig zijn, dient voorafgaand aan bodemingrepen archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd. De uitkomsten van het archeologisch onderzoek dienen vervolgens volwaardig in de belangenafweging te worden betrokken.

In 2006 heeft Gedeputeerde Staten van Noord-Holland het beleidskader ‘Landschap en Cultuurhistorie’ vastgesteld. Bij nieuwe ontwikkelingen dienen archeologische terreinen zoveel mogelijk behouden te blijven en ingepast te worden in de nieuwe ruimtelijke structuur. Terreinen van zeer hoge en van hoge waarde dienen in het bestemmingsplan te worden opgenomen en beschermd. Bij ontwikkeling geldt dat werkzaamheden die kunnen leiden tot aantasting van de aanwezige waarden vergunningsplichtig zijn.

Archeologische overblijfselen moeten door een archeologisch vooronderzoek in een zo vroeg mogelijk stadium worden gelokaliseerd. Waardevolle vindplaatsen die niet behouden kunnen blijven moeten voorafgaand aan de planuitvoering worden onderzocht door middel van een opgraving. De provincie bepleit om bij planontwikkeling de cultuurhistorische waarden in een zo vroeg mogelijk stadium te inventariseren en bij het ruimtelijk ontwerp zoveel mogelijk in te passen (www.ruimtelijkeplannen.nl).

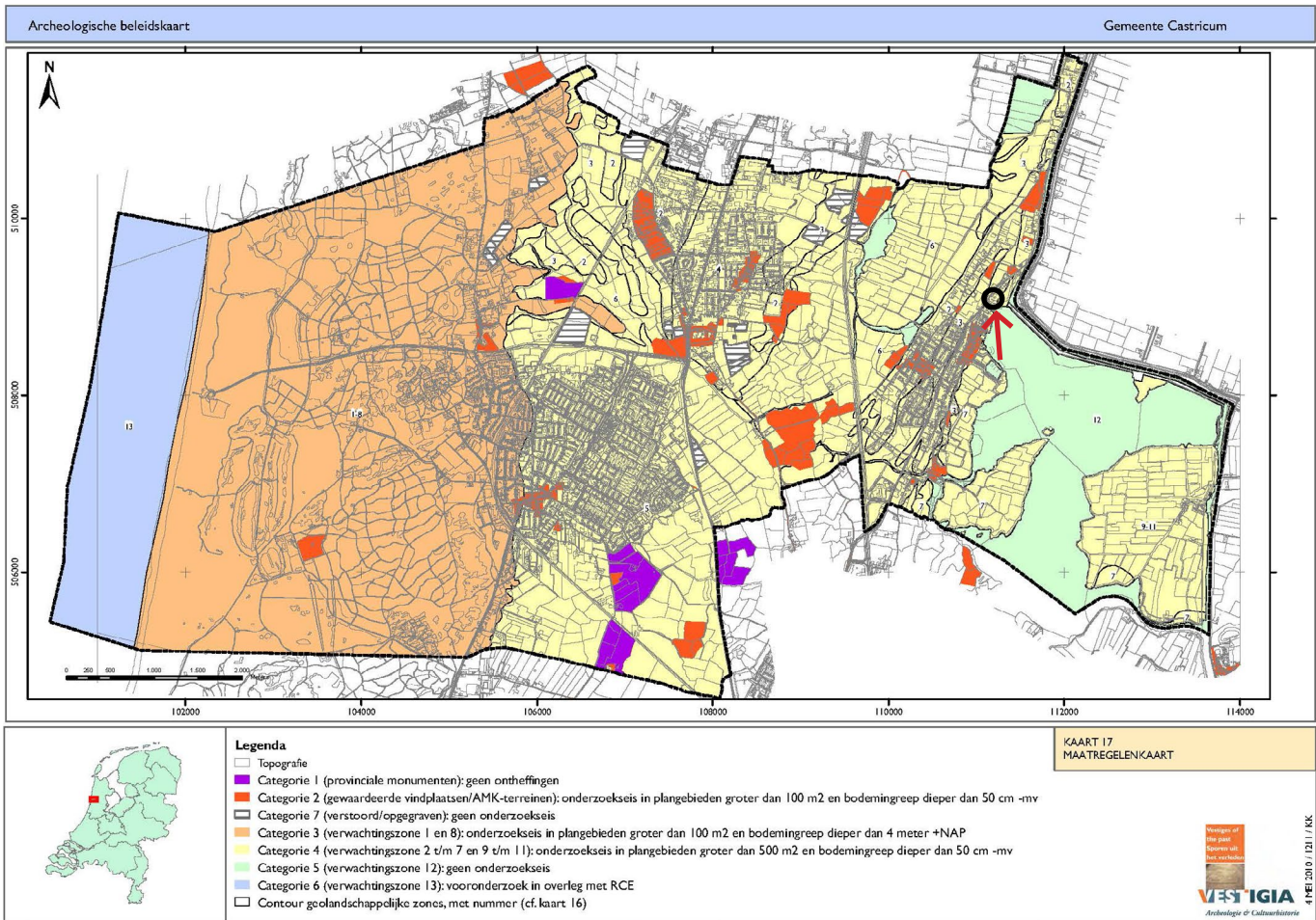
De gemeente Castricum beschikt over een eigen gemeentelijke archeologische waarden- en verwachtingskaart met een bijbehorende maatregelenkaart, beide opgesteld in 2010 (Alkemade et. al. 2010). Op basis van de in het gemeentelijk archeologiebeleid beschreven informatie en analyse zijn voor het gemeentelijk grondgebied dertien gebiedseenheden onderscheiden die zich kenmerken door een specifieke landschapsontwikkeling met een daaraan gekoppelde bewoningsgeschiedenis. Deze worden op de kaart aangeduid als verwachtingszones. Op de waarden- en verwachtingskaart ligt het plangebied binnen geolandschappelijke verwachtingszone 2: ‘strandwallen’ (zie afb. 5) (Alkemade et. al. 2010, kaartbijlage 16).

De bekende vindplaatsen en de verschillende verwachtingszones van de waarden- en verwachtingskaart zijn vervolgens voor de maatregelenkaart vertaald in zeven beleidscategorieën. Op de maatregelenkaart valt het plangebied binnen categorie 4. Dit betekent dat er een onderzoekseis geldt in plangebieden met een oppervlakte vanaf 500 m2 en waarbinnen bodemingrepen zullen plaatsvinden die dieper reiken dan 50 cm -mv (zie afb. 6). Beide vrijstellingsgrenzen worden met de toekomstige plannen overschreden en om deze reden is het uitvoeren van archeologisch onderzoek in dit geval een vereiste (Alkemade et. al. 2010, kaartbijlage 17).

Het doel van een bureauonderzoek is om aan de hand van bestaande bronnen informatie te verzamelen over bekende of te verwachten archeologische waarden binnen een bepaald gebied. Dit omvat de aan- of afwezigheid, het karakter en de omvang, de datering, gaafheid en conservering en de relatieve kwaliteit van de archeologische waarden. Afhankelijk van de omvang van de werkzaamheden, de aard van de geplande bodemroering en de vraagstelling dienen aanvullende gegevens verzameld te worden. Het bureauonderzoek resulteert in een rapport met een gespecificeerd verwachtingsmodel. Op basis van dit verwachtingsmodel wordt een (selectie)advies gegeven. Het bevoegd gezag, in dit geval de gemeente Castricum, kan hierop een (selectie)besluit maken ten aanzien van eventueel vervolgonderzoek. Tevens kan door middel van het bureauonderzoek in een vroeg stadium in de planvorming rekening gehouden worden met aanwezige archeologische waarden in de bodem.

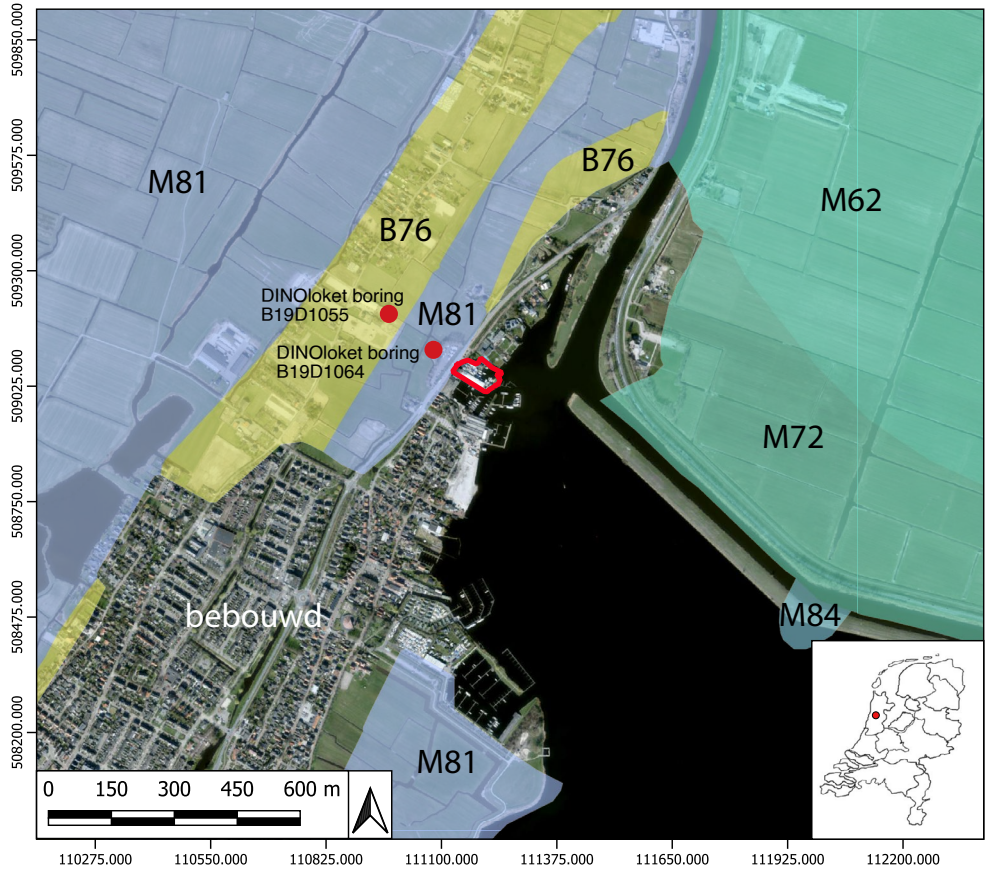
Bij een bureauonderzoek worden, indien voorhanden, bronnen geraadpleegd die informatie verschaffen over de geologie en archeologie van het betreffende gebied. Onder andere wordt gebruik gemaakt van:

1. Kaartmateriaal, zoals bodemkundige, geomorfologische, geologische en historische kaartgegevens evenals beleidskaarten zoals gemeentelijke en provinciale verwachtingskaarten.
2. Gegevens omtrent eerder verricht onderzoek en vondstmeldingen in het gebied uit de database van het Archeologisch Informatiesysteem (ARCHIS3) van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE).
3. Relevante geologische, historische en archeologische literatuur.

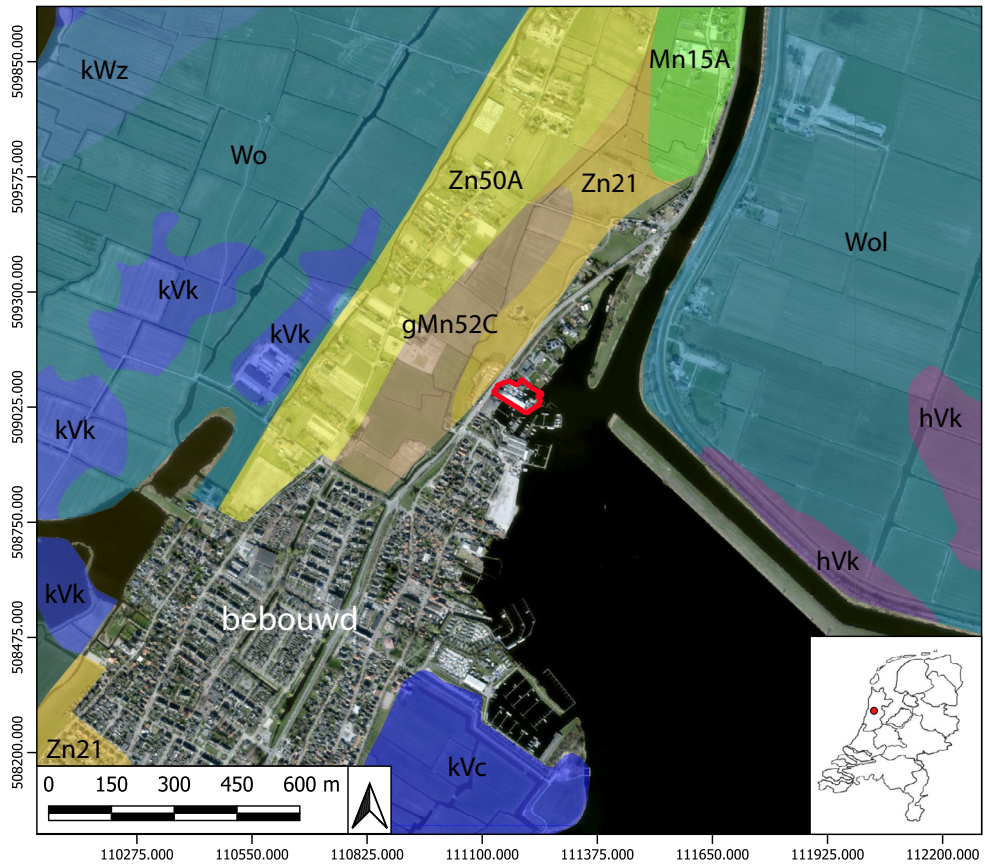

Afbeelding 6. Het plangebied op de archeologische maatregelenkaart van de gemeente Castricum. Het plangebied is aangeduid met de zwarte cirkel en rode pijl. Bron: Alkemade et. al. 2010.

Afbeelding 7. Het plangebied op de geomorfologische kaart. Het plangebied is rood omkaderd. Op deze kaart zijn ook de locaties van de boringen uit het DINOloket weergegeven, die in hoofdstuk 5 worden besproken. Bron: PDOK.

Afbeelding 8. Het plangebied op de bodemkaart. Het plangebied is rood omkaderd. Bron: PDOK.

5

AARDWETENSCHAPPELIJKE GEGEVENS

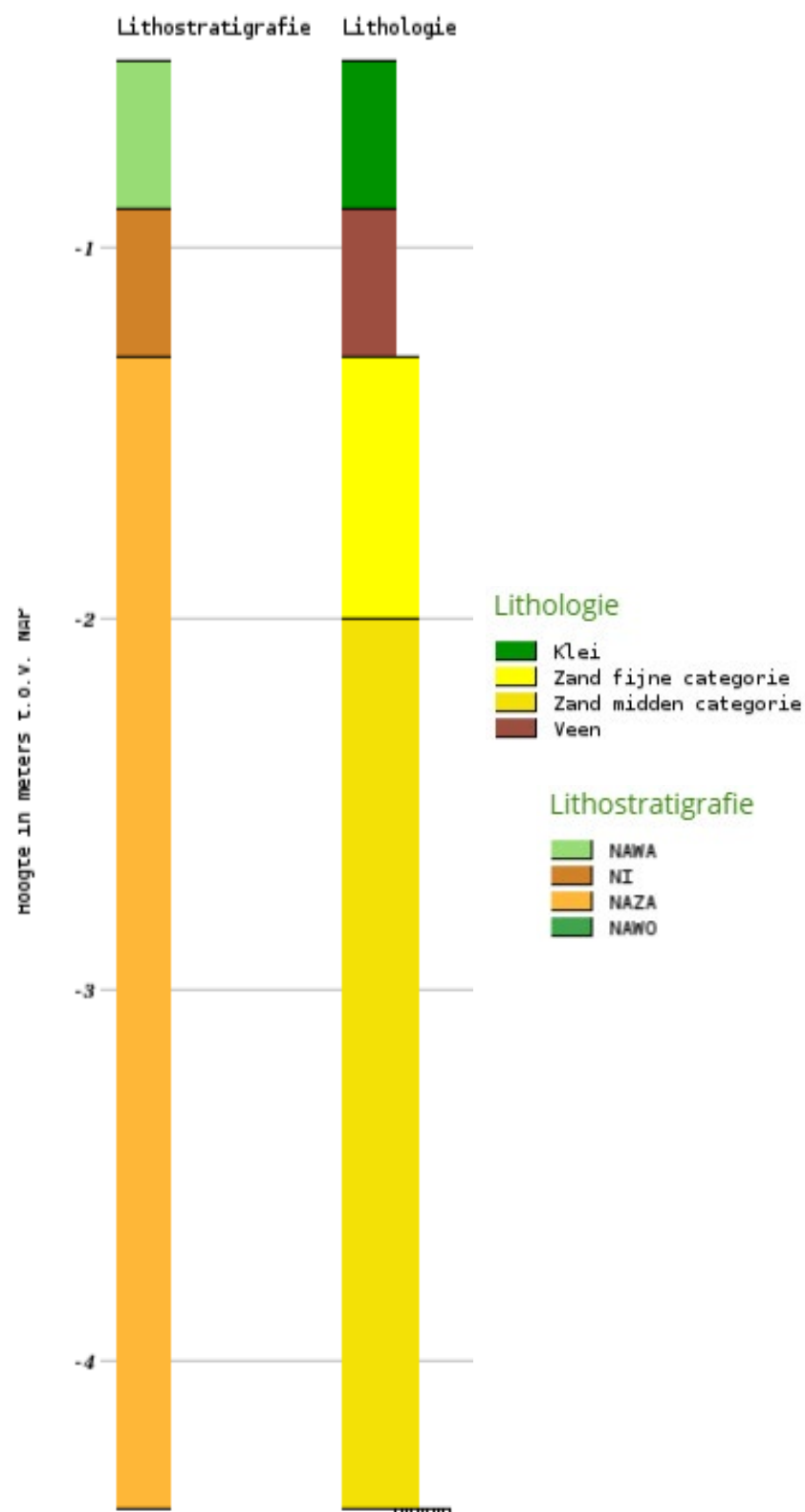
Type gegevens	Bron	Omschrijving
Geologie	De Mulder et al. 2003; Vos 2015	Formatie van Naaldwijk, laagpakket van Walcheren Formatie van Nieuwkoop Formatie van Naaldwijk, laagpakket van Zandvoort Formatie van Naaldwijk, laagpakket van Wormer
Geomorfologie (zie afb. 7)	Geomorfologische kaart van Nederland (PDOK)	Bebouwd. Ten noorden en noordwesten 'ontgonnen veenvlakte' (M81) en 'strandwal' (B76). Ten oosten 'vlakte van zee- of meerbodema fzettingen' (M62) en 'vlakte van getij-afzettingen' (M72). Ten zuidoosten 'boezemland' (M84). Ten zuiden 'ontgonnen veenvlakte' (M81).
Bodemkunde (zie afb. 8)	Bodemkaart van Nederland (PDOK)	Bebouwd. Ten noorden 'kalkhoudende vlakvaaggronden; matig fijn zand' (Zn50A), 'knippige poldervaaggronden; zavel, profielverloop 2' (gMn52C), 'vlakvaaggronden; leemarm en zwak lemig fijn zand' (Zn21) en 'kalkrijke poldervaaggronden; lichte zavel, profielverloop 5' (Mn15A). Ten oosten 'moerige eerdgronden met een moerige bovengrond of moerige tussenlaag op niet-gerijpte zavel of klei' (Wo) en 'koopveengronden op (meestal niet-gerijpte) zavel of klei, beginnend ondieper dan 1.2 m' (hVc). Ten zuiden 'waardveengronden op zeggeveen, rietzeggeveen of (mesotroof) broekveen' (kVc). Ten zuidwesten 'vlakvaaggronden; leemarm en zwak lemig fijn zand' (Zn21) en 'waardveengronden op (meestal niet-gerijpte) zavel of klei, beginnend ondieper dan 1.2 m' (kVc). Ten noordwesten 'waardveengronden op (meestal niet-gerijpte) zavel of klei, beginnend ondieper dan 1.2 m' (kVc), 'moerige eerdgronden met een zavel- of kleidek en een moerige tussenlaag op zand' (kWz) en 'moerige eerdgronden met een moerige bovengrond of moerige tussenlaag op niet-gerijpte zavel of klei' (Wo).
Hoogte maaiveld	AHN	Direct aan de Geesterweg 0,2-0,4 m +NAP, de rest van het plangebied bevindt zich rond 0 m NAP.

Tabel 1. Samenvatting van de relevante aardwetenschappelijke gegevens over de regio van het plangebied.

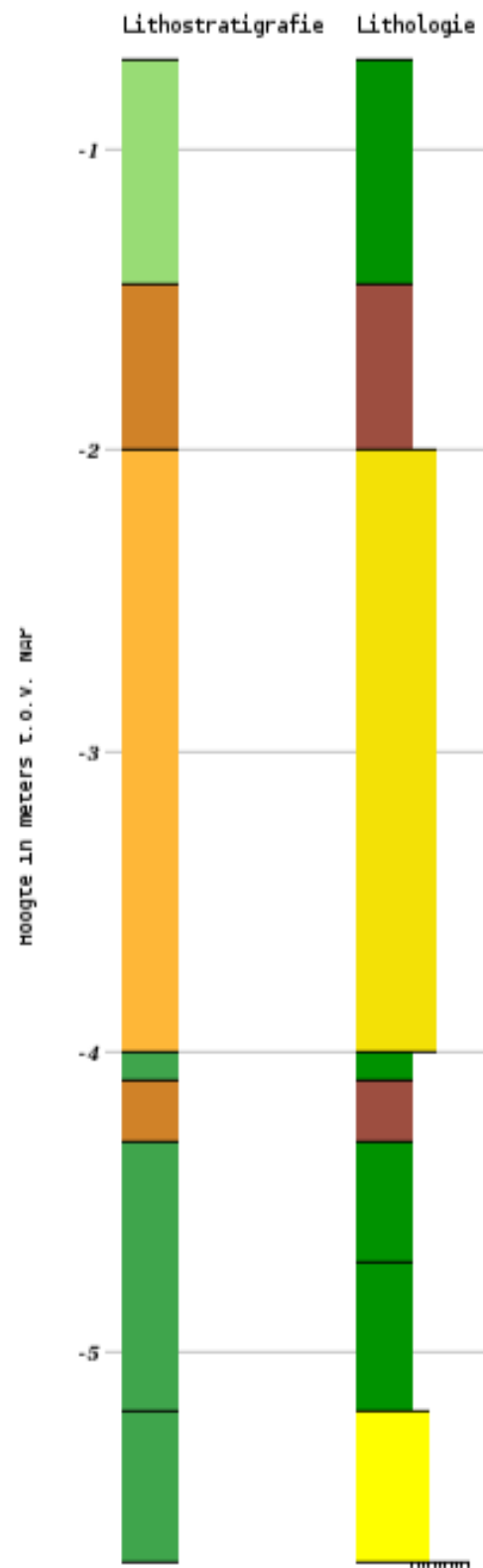
Genese van het landschap (naar De Boer 2019 en Husken 2006)

De geogenese van dit gebied hangt samen met een wisselwerking tussen zeespiegelstijging, golfwerking en getijdewerking die plaats vonden in het holoceen. Na de laatste ijstijd steeg de zeespiegel. Deze stijging drong de kust terug naar het oosten en creëerde hier een getijdengebied. Dee zeespiegelstijging nam geleidelijk af waardoor er, mede door toenemende zandsedimentatie, rond 3000 v. Chr. parallel aan de kust strandwallen ontstonden. De zandige vlaktes en strandwallen vormen het laagpakket van Zandvoort binnen de formatie van Naaldwijk. Deze strandwallen sloten in toenemende mate het getijdengebied af van de zee. De strandwallen zijn aantrekkelijke bewoningsgebieden geweest vanaf het laat-neolithicum tot en met de Romeinse tijd door hun hoge en droge ligging in een relatief nat landschap.

Het onderzoeksgebied bevindt zich op een van deze strandwallen. Deze strandwal is gevormd tussen ca. 3850 en 2750 v. Chr. en liep van Uitgeest, via Akersloot, naar het noordoosten van Alkmaar. Ten westen van de strandwal vormden zich getijdenafzettingen. Doordat de strandwal steeds hoger werd, kon het achterland in het oosten verzoeten en

Afbeelding 9. DINOLoket boring B19D1064.
Bron: www.dinoloket.nl.

Afbeelding 10. DINOLoket boring B19D1055.
Bron: www.dinoloket.nl.

vervenen. Veengroei vond ook plaats in de duinvalleien tussen de strandwallen. Dit veen staat bekend als het Hollandveen laagpakket binnen de formatie van Nieuwkoop. Op meerdere plaatsen werd de strandwal doorbroken door geulen, zoals ter hoogte van de Slikker Die bij Akersloot en de Stierop bij Dorregeest.

De kustlijn verplaatste zich verder westwaarts door de vorming van nieuwe strandwallen, zoals die op de lijn Limmen-Alkmaar rond 2500 v. Chr. De zee kon echter nog steeds invloed uitoefenen over het gebied ten westen van Akersloot door verschillende gaten in de strandwallen. Vooral het Oer-IJ voerde nog lang (tot rond 300-200 v. Chr.) zoet water van de Vecht richting de zee. Verder begon de mens ook invloed uit te oefenen op het landschap. Vanaf de vroege middeleeuwen vond er ontwatering en veenontginning plaats. Door deze ingrepen daalde het maaiveld waardoor de zee en rivieren weer invloed konden krijgen op de veengebieden. Het zand en klei dat werd afgezet door de zee en de rivieren staat bekend als het laagpakket van Walcheren binnen de formatie van Naaldwijk. In de omgeving van het plangebied dekt dit laagpakket het Hollandveen laagpakket af.

Richting het westen bevond zich toentertijd een waddengebied. Vanaf ongeveer 1000 jaar geleden nam de sedimentatie toe op deze vlakten. Dit fijne droge zand stoot in grote hoeveelheden het land binnen en kon zowel de strandwallen en veengebieden bedekken als de jonge duinen vormen. Dit fijne stuifzand staat bekend als het laagpakket van Schoorl binnen de formatie van Naaldwijk.

De vroegste bewoning op de strandwallen kan verwacht worden vanaf het laat-neolithicum (zie opgraving Klein Dorregeest) en werd intensiever in de ijzertijd en Romeinse tijd. Bewoning verspreidde zich voornamelijk in de vroege middeleeuwen ook richting het veen. Na overstuivingen in de late middeleeuwen werd permanente bewoning van het omliggende gebied mogelijk.

Grondboringen van www.dinoloket.nl

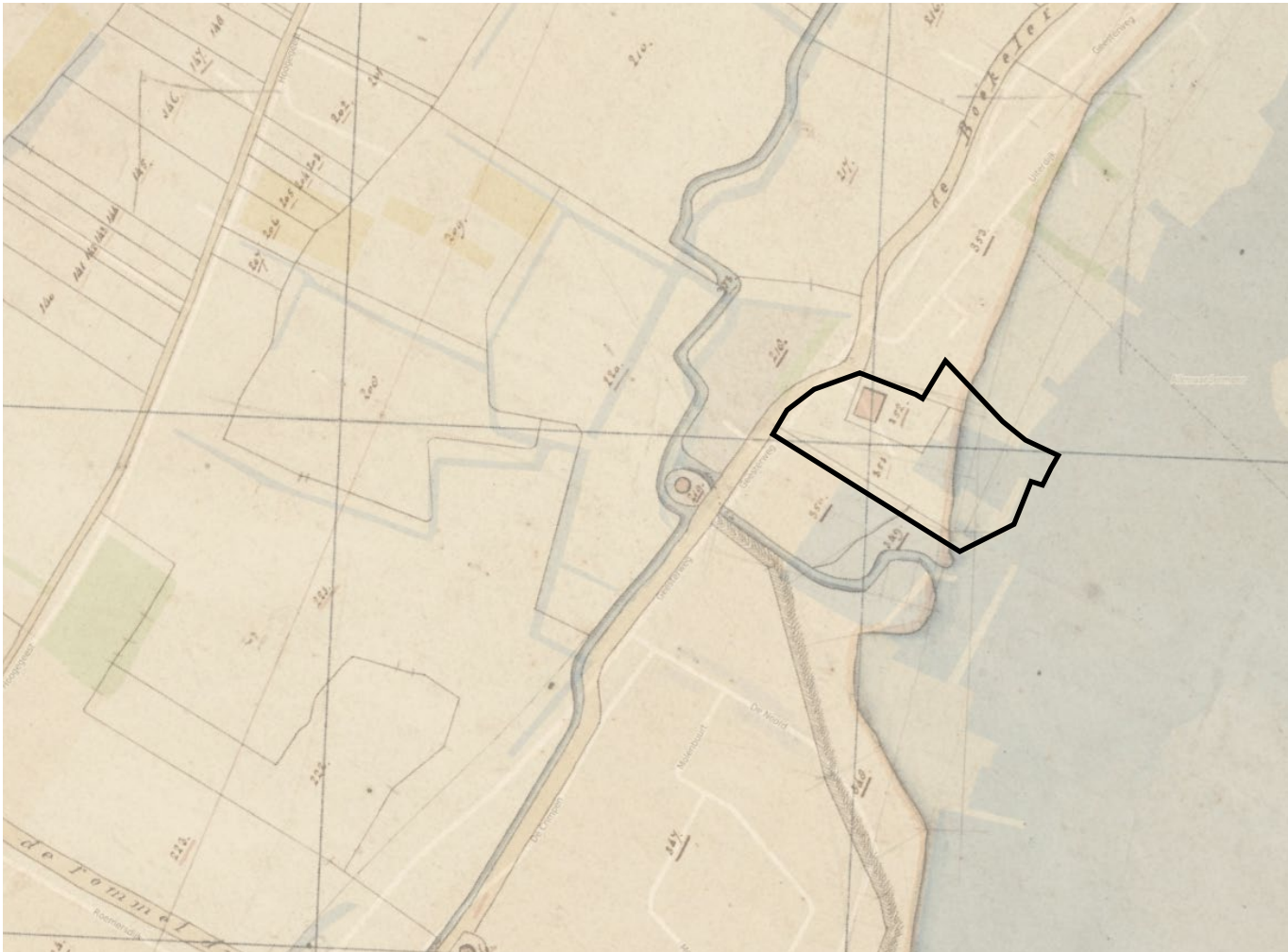
Ten behoeve van bodemkundig en geologisch onderzoek zijn in het recente verleden binnen het onderzoeksgebied boringen verricht. Deze gegevens zijn te raadplegen via het dinoloket (www.dinoloket.nl). De boringen geven een eerste inzicht in de ondergrond van het onderzoeksgebied. De locaties van de boringen staat weergegeven op afbeelding 7.

Boring 1 (B19D1064, zie afb. 9)

Vanaf het maaiveld op 0,7 m -NAP is tot 0,75 m -mv klei opgeboord van het laagpakket van Walcheren (formatie van Naaldwijk). Tot 1,3 m -mv is kleilig veen van de formatie van Nieuwkoop opgeboord en tot 3,3 m -mv matig fijn zand behorend tot het laagpakket van Zandvoort (formatie van Naaldwijk). Vervolgens is tot 3,4 m -mv zwak zandige en matig humeuze klei opgeboord van het laagpakket van Wormer (formatie van Naaldwijk). Dit laagpakket wordt vervolgens onderbroken door veen (formatie van Nieuwkoop) tot 3,6 m -mv, waarna het laagpakket van Wormer weer is opgeboord, bestaande uit zwak siltige klei tot 4,0 m -mv, sterk siltige klei tot 4,5 m -mv en zeer fijn en zwak kleilig zand tot het eind van de boring op 5,0 m -mv.

Boring 2 (B19D1055, zie afb. 10)

Vanaf het maaiveld op 0,5 m -NAP is zwak humeuze en zandige klei van het laagpakket van Walcheren (formatie van Naaldwijk) opgeboord tot 0,4 m -mv en zandig veen van de formatie van Nieuwkoop tot 0,8 m -mv. Tot het eind van de boring op 3,9 m -mv is het laagpakket van Zandvoort (formatie van Naaldwijk) aangetroffen, bestaande uit zand tot 1,5 m -mv en matig fijn zand tot 3,9 m -mv.

Afbeelding 11. Uitsnede van de kadastrale minuut van 1811-1832, geprojecteerd op de huidige topografie. Kaart is niet op schaal, noorden is boven. Het plangebied is bij benadering omkaderd. Bron: HISGIS.

6

HISTORISCHE GEGEVENS

Op een oorkonde met het jaartal 1083 wordt de naam Akerslout voor het eerst genoemd in historische bronnen. In 1277 gaf Floris V Akerslout en Uitgeest vrijdom van tol, mits ze hem zouden helpen tegen de Westfriezen. Dat men in Akerslout veel last had van de Westfriezen blijkt wel uit het feit dat zij de stad in brand hebben gestoken in 1182 (De Cock 1980). In het archief van de abdij van Egmond staat een gift van priester Theodericus aan de abdij geregistreerd, gedateerd op 14 januari 1290. Het betrof een stuk land te Akerslout (De Boer 2017).

Akerslout was in de 13e en 14e eeuw zeer invloedrijk in Kennemerland door de zoutziederij, kalkhandel, visserij maar vooral door de scheepswerven, zeevaart en handel. In die tijd stond er ook een kasteel in Akerslout. De bewoners van het kasteel waren ‘ridders’ die in diverse historische bronnen worden genoemd. Toen deze familie was uitgestorven in de 14e eeuw raakte het kasteel in verval en werden de stenen hergebruikt voor het bouwen van huizen. Tussen het Kerkmeertje en de Buurtweg werden in 1957 en 1962 een torenfundament, een grachtenrestant en resten van een rondlopende muur ontdekt bij bouwwerkzaamheden. Nabij deze locatie heeft later een klein klooster gestaan.

Na 1400 begint langzaam de neergang. De politieke onrust van de Hoekse en Kabeljauwse twisten, oproer tegen zware lasten opgelegd door het grafelijk bestuur en de inpoldering van meren waardoor de open verbinding met zee verloren ging hadden hun weerslag op de welvaart van Akerslout. Bij het beleg van Alkmaar worden Akerslout (en Boekel) niet gespaard en vervalt het eens zo invloedrijke dorp tot een agrarische gemeenschap (Husken 2006).

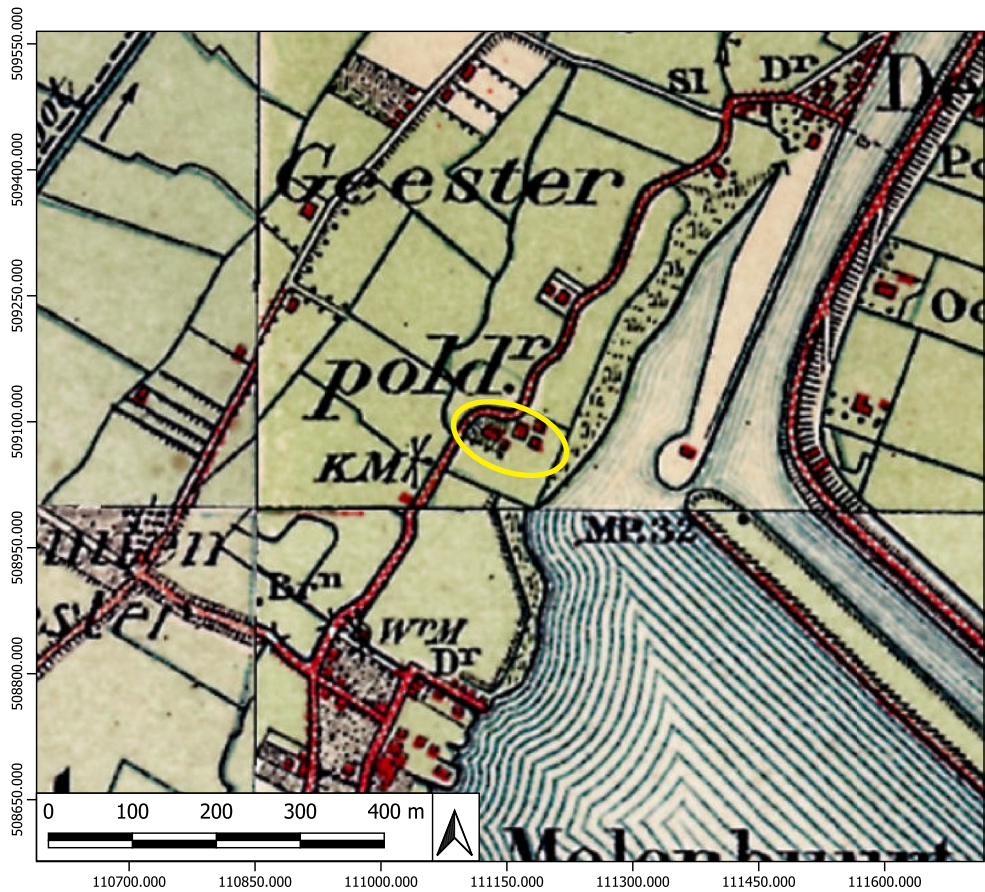
In de Late Middeleeuwen worden de veengebieden ten oosten van de strandwallen grootschalig ontgonnen. Door de ontwatering die bij de ontginning noodzakelijk is, daalt het land en wordt het kwetsbaar voor overstromingen. In de grote veengebieden ontstaan binnenmeren, waaronder de Schermer. Door de afslag, veroorzaakt door windgolven vormen deze meren een gevaar voor de omliggende dorpen. De Schermer wordt in 1633 bedijkt en drooggemalen. Het Alkmaardermeer is een restant van het ‘Scher-meer’ dat nooit is drooggemalen.

Het dorp Akerslout bestond niet zoals zo veel andere dorpen uit een gesloten groep huizen rondom een kerk maar uit een aantal buurtschappen. In het noorden lag Boekel, en naar het zuiden afzakkend waren daar de buurten Lamoor, Hoorne, de Molenbuurt, Hougeest, de Middelbuurt, de Dam en de Sluisbuurt. Deze buurtschappen lagen op een strandwal het dichtst bij het Lange Meer, dat tot 1631 deel uitmaakte van het veel grotere Schermermeer. Ten westen van deze buurten op de tweede strandwal lagen Vierhuizen, Watersij, Kerkgeest en Starting. Deze twee langgerekte gebieden werden verbonden door de Kerkbuurt. Tot het gebied van Akerslout behoren ook nog het zuidelijk gedeelte van de (ingepolderde) Schermer en de in de polders tegen het Schermereiland aan gelegen buurten de Woude en Stierop (Husken 2006).

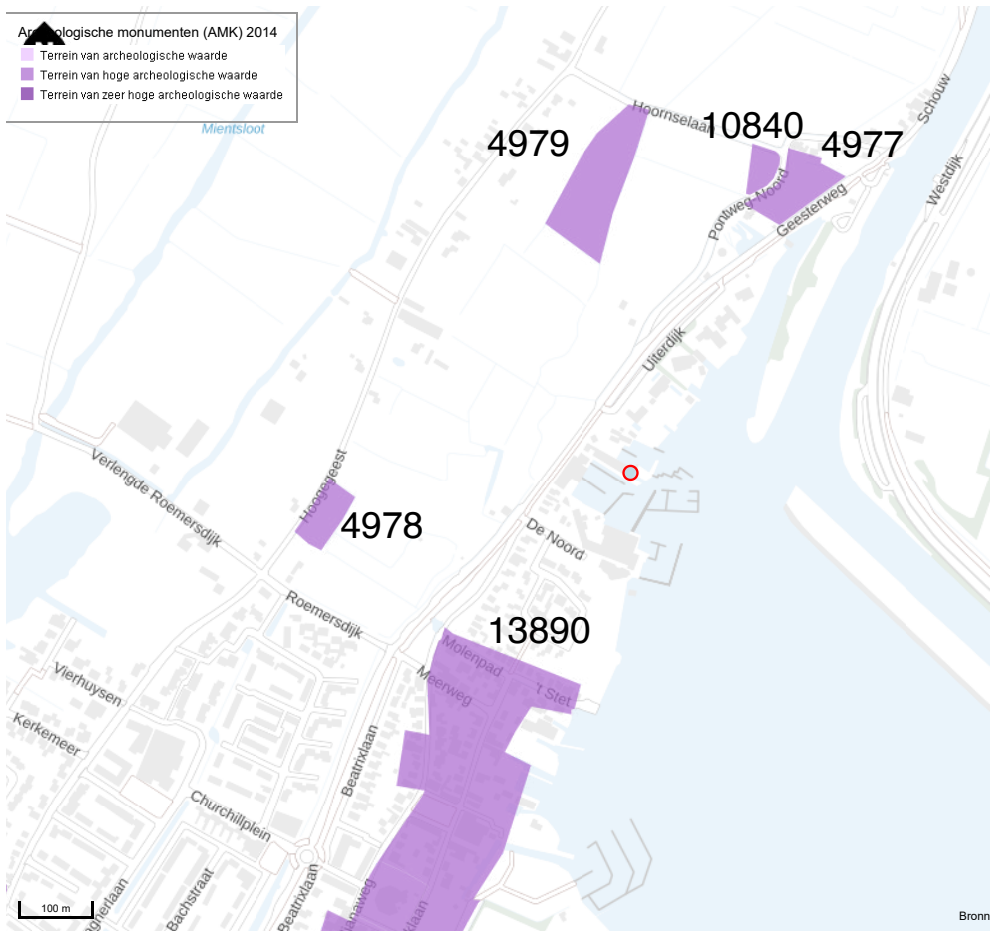
Historische kaarten

Op zowel de kadastrale minuut van 1811-1832 (zie afb. 11) als de Bonnebladen van rond 1900 (zie afb. 12 en Topotijdreis.nl) is het plangebied bebouwd. In de aanwijzende tafels die bij de kadastrale minuut horen, staan onder andere de aard van de afgebeelde percelen en structuren benoemd en in dit geval waren perceel nr. 349 en 351 destijds in gebruik als rietland, perceel nr. 350 als weiland en perceel nr. 352 als woonerf met een huis (Beeldbank Cultureel Erfgoed en HISGIS). Wat ook te zien is op deze kaart is dat het oostelijk deel van het perceel destijds uit water bestond, net als in de huidige situatie ook deels het geval is. Op het Bonneblad staat een vijftal structuren afgebeeld binnen het plangebied, maar de aard hiervan is onduidelijk. Volgens de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) zijn dit nog niet de huidige gebouwen, omdat deze pas vanaf 1950 zijn gerealiseerd.

Afbeelding 12. Uitsnede van het Bonneblad van 1908. Het plangebied is bij benadering geel omcirkeld. Bron: www.topotijdreis.nl.

Afbeelding 13. Overzichtskaat met de archeologische monu- menten in de omgeving van het plangebied, zoals beschreven in hoofdstuk 7. Het plangebied bevindt zich ter hoogte van de grijze stip. Bron: ARCHIS3.

7

ARCHEOLOGISCHE GEGEVENS

Archeologische monumenten (zie ook afb. 13)

Rond het plangebied bevinden zich een aantal archeologische monumenten (AMK-terreinen). Ten zuiden van het plangebied bevindt zich de historische kern van het gehucht Molenbuurt bij Akersloot uit de late middeleeuwen en nieuwe tijd. Dit is AMK-terrein 13890 van hoge archeologische waarde. Bij deze historische kern bevindt zich nog een archeologisch monument (AMK 13890) van hoge archeologische waarde, namelijk een terrein met de restanten van een voormalige Rooms-Katholieke schuilkerk uit de nieuwe tijd.

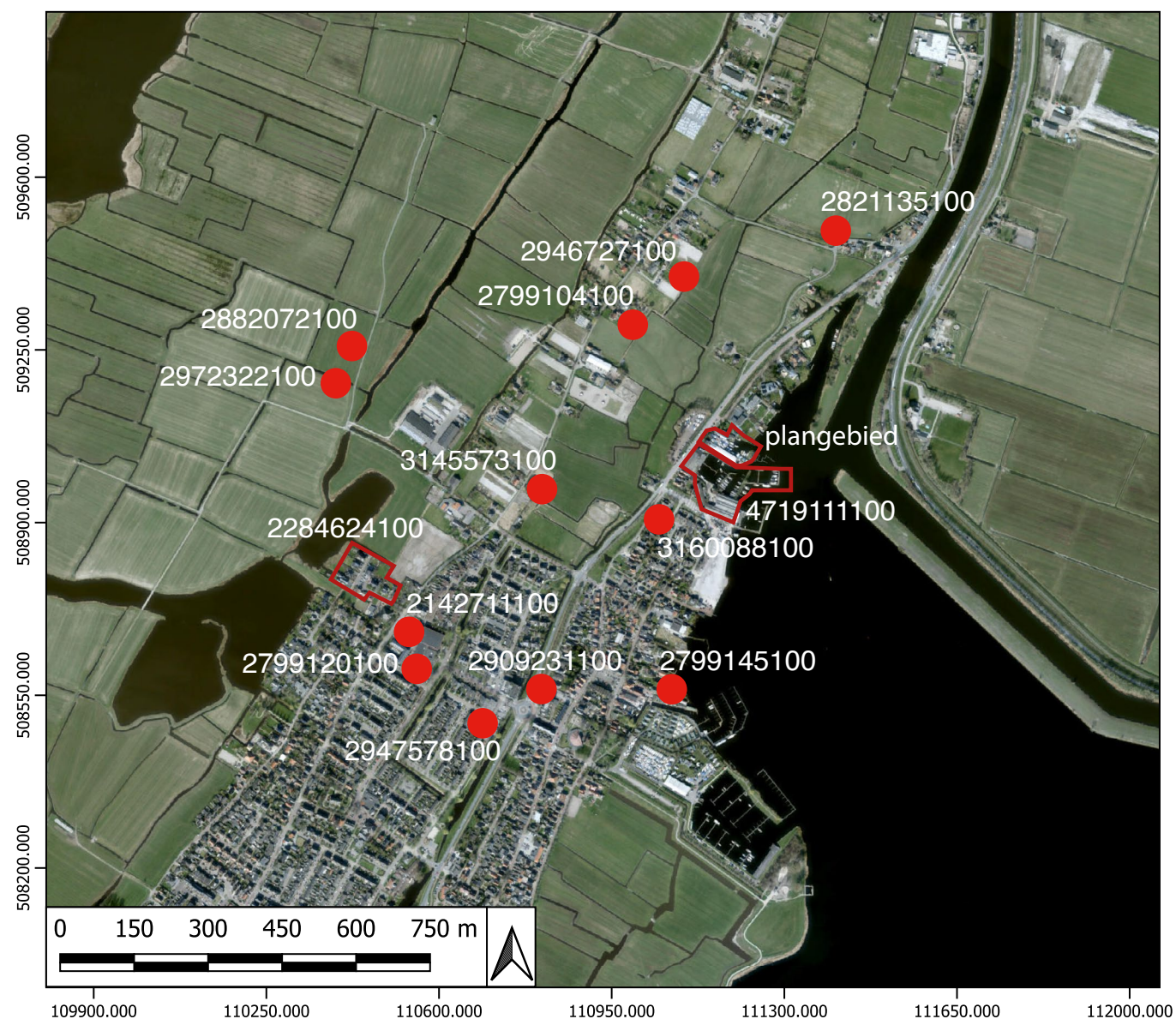
Ten westen van het plangebied bevindt zich archeologisch monument 4978 van hoge archeologische waarde: de Binnengeesterpolder; Hooge Geest. Dit is een terrein met sporen van bewoning waar ook talrijke oppervlaktevondsten zijn gedaan uit de Romeinse tijd en de middeleeuwen. Boringen hebben aangetoond dat zich hier op een diepte van 0,3 m een donkere vuile laag van ca. 20 cm dik bevindt. Deze laag, die in westelijke richting uitwigt en bij de weg geheel ontbreekt, is het resultaat van bewoningsactiviteiten en bevat allerlei zaken die hiermee samenhangen. Waarschijnlijk lag het centrum van de bewoning in het perceel aan de oostzijde. Dit perceel heeft enige jaren geleden ingrijpende grondwerkzaamheden ondergaan en de duidelijk zichtbaar hoogte die hier lag is nagenoeg geheel verdwenen. Sporen van een cultuurlaag werden daar niet (meer) aangetroffen. Op het perceel aan de noordzijde werd veen aangeboord op 0,6 m diepte met daaronder op 1,2 m -mv zand (ARCHIS3).

Ten noorden van het plangebied bevinden zich nog drie archeologische monumenten van hoge archeologische waarde: de Binnengeesterpolder; Hoornselaan (AMK 4979), de Pontweg-Noord/Hoornseweg (AMK 10840) en de Pontweg-Noord/Hoornselaan (AMK 4977). AMK 4979 is een terrein met sporen van bewoning uit de 11e-13e eeuw. Het betreft hier een terrein dat deel uitmaakt van een laagte, ingeklemd door twee strandwalgtongen. Een vrij brede sloot met een kronkelend verloop correspondeert waarschijnlijk met een oud afwateringssysteem. Onder de bouwvoor werden op verschillende plaatsen houtskool en verbrande kleipartikels aangetroffen. Ook is er een afvallaag bestaande uit mosselschelpen aangeboord. Of deze sporen duiden op bewoning ter plaatse of randactiviteiten vertegenwoordigen is vooralsnog onduidelijk. AMK 10840 is een terrein met sporen van akkerland. Ten westen van de Pontweg bevindt zich een donkere humeuze laag in de ondergrond, die als fossiel akkerland kan worden geïnterpreteerd, vermoedelijk behorend bij de huisterp uit de late middeleeuwen-nieuwe tijd. AMK 4977 is een terrein met sporen van een nauwelijks zichtbare woonterp, opgebouwd uit zandig en kleiige pakketten. Het terplichaam rust 1,3 m -mv op veen. Dit veen wigt ter hoogte van de weg uit tegen de strandwal van Akersloot (ARCHIS3).

Oudere losse vondstmeldingen uit ARCHIS3 (zie ook afb. 14)

In ARCHIS3 staan in de nabije omgeving van het plangebied veel vondstmeldingen gemeld, maar meestal zijn deze al ouder en staat er lang niet altijd bij vermeld wat de vondstomstandigheden waren en indien het vondstmateriaal betreft is dit ook lang niet altijd gedetermineerd en gedateerd. Het betreft ook incidenteel vondsten die bij veldkateringen zijn gedaan. Hieronder worden een aantal van deze vondstmeldingen en losse vondsten genoemd:

- 2799104100 (vondstmelding): middeleeuws aardewerk, kogelpotaardewerk en een waterput (allen niet nader gespecificeerd).
- 2821135100 (AWN vindplaats 9102): Pingsdorf aardewerk, vroeg steengoed en ander niet nader gespecificeerd laatmiddeleeuws aardewerk. 'Vondst op verwerkte

Afbeelding 14. Overzichtskaart met de locaties van de in de omgeving van het plangebied uitgevoerde archeologische onderzoeken en de vondstmeldingen die zijn gedaan, zoals beschreven in hoofdstuk 7. Bron: ARCHIS3.

grond'.

- 3273326100 (vondstmelding): bij het boren van een gat voor een paal van een schuurtje is met een grondboor Pingsdorf aardewerk opgeboord. De scherven hadden tezamen een oppervlak van een theeschotel.
- 3160088100 (verkenning bij bouwwerkzaamheden): grote brokken graniet met daaronder een laag met 17e-18e eeuws aardewerk en op 90 cm -mv een houten steel van een 15e eeuwse koekenpan.
- 2799145100 (vondstmelding): een houten balk van 5-6 m lang en 50-60 cm dik. De vondstcondities zijn verder niet gespecificeerd.
- 2909231100 (vondstmelding?): Pingsdorf aardewerk (niet nader gespecificeerd).
- 2799120100 (vondstmelding bij graafwerk): laatmiddeleeuws aardewerk (niet nader gespecificeerd), baksteenpuin en muurresten gefundeerd op zand onder veen met baksteenformaten van 28/30x14/15x7/9 cm.
- 2972322100 (vondstmelding): geglaazuurd steengoed uit de nieuwe tijd.
- 2882072100 (vondstmelding): kogelpotaardewerk uit de late middeleeuwen.
- 2946727100 (veldkartering): een grondspoor uit de late middeleeuwen, gevonden als onderdeel van een veldkartering bij de Hoge Geest, maar er staat geen rapport of nadere uitleg in ARCHIS3 vermeldt.
- 3145573100 (veldkartering): op een diepte van 30 cm bevond zich een donkere vuile cultuurlaag uit de Romeinse tijd of late middeleeuwen van ca. 20 cm dik, gevonden als onderdeel van een veldkartering bij de Hoge Geest, maar er staat geen rapport of nadere uitleg in ARCHIS3 vermeldt.

Archeologische onderzoeken (zie ook afb. 14)

Voor een plangebied aan de Geesterweg 10-12, direct naast onderhavig plangebied, is een bureauonderzoek opgesteld (4719111100). Hierin is de volgende archeologische verwachting voor het plangebied geschetst: 'in het plangebied liggen geen bekende archeologische waarden. Deze kunnen op grond van de landschappelijke ligging echter wel aanwezig zijn. Op de strandwal betreft dit archeologische resten uit de periode van landbouwsamenlevingen en staatssamenlevingen (neolithicum tot en met nieuwe tijd) gerelateerd aan bewoning, economie, infrastructuur, rituelen en begravingen. In de waterbodem van het Alkmaardermeer kunnen verslagen resten van laatmiddeleeuwse nederzettingen aanwezig zijn, alsmede resten gerelateerd aan scheepvaart en visserij uit de nieuwe tijd' (De Boer 2019).

In verband met uitbreidingsplannen voor de RK-begraafplaats aan de Kerklaan voerde de AWN een opgraving uit naar de resten van een schuurkerk (2947578100). Het bouwwerk zou tussen 1633 en 1868 in gebruik zijn geweest als schuilkerk. Van het gebouw resteerde nog slechts een ca. 12 m lange, uit 14 lagen baksteen bestaande muur en een ca. 3 m lange fundering van een kleinere aanbouw. Ook werd evenwijdig lopend aan de lange muur een vermoedelijke bestrating blootgelegd (Archeologische Kroniek over 1993, p. 392).

Aan de Buurtweg 20 is een archeologische begeleiding uitgevoerd (2142711100), waarbij in het lichtgeelgrijze oude duinzand, onder de oude bouwvoor en een opgebracht pakket, 2 grondsporen zijn aangetroffen (op ca. 0,5 m -NAP). De aangetroffen sporen bevinden zich in een zeer beperkte zone van ca. 5 bij 3 m in het uiterst noordoostelijke deel van het plangebied. Het betreft diepere resten van een waterput en een kuil. De sporen dateren uit de periode vroege-midden ijzertijd. Vanwege het geringe aantal scherven en het ontbreken van randfragmenten is een scherpere datering niet mogelijk. In de nieuwe

tijd heeft in het plangebied groundbewerking plaatsgevonden (broeibedden), waardoor een deel van de sporen is opgenomen in de bouwvoor. De aard van de sporen duidt op de aanwezigheid van een nederzettingsterrein ter plaatse of in de directe nabijheid (Kruidhof 2007).

Aan de Buurtweg 43A zijn een proefsleuvenonderzoek, een opgraving en een begeleiding uitgevoerd (2284624100). Tijdens het onderzoek zijn archeologische resten uit de ijzertijd, late middeleeuwen en de nieuwe tijd aangetroffen. Alle sporen liggen parallel in een smalle strook aan de rand van de strandwal. Zowel in de ijzertijd als in de middeleeuwen lijken de bewoning en de akkers zich net ten oosten van het plangebied te hebben bevonden, op de flank van de strandwal. De sporen uit de ijzertijd (kuilen, paalkuilen, greppels en eergetouwkrassen) bevonden zich in de veraarde top van het veen, op de overgang van de strandwal naar de strandvlakte. Verschillende sporen oversneden elkaar en er is dus sprake van meerdere fasen. In grote delen van het plangebied ligt op het veen een laag donkergrijs zand of zandige klei met veenbrokken en hierin is ook aardewerk uit de ijzertijd aangetroffen. Het betreft vermoedelijk een oud maaiveld niveau/cultuurlaag. Op de plaatsen waar geen veen aanwezig was, is op het strandwalzand een donkergrijze, humeuze zandlaag met prehistorisch aardewerk aangetroffen. Dit is een mogelijke akkerlaag; onderin zijn namelijk eergetouwkrassen waargenomen. Er zijn geen huisplattegronden of structuren aangetroffen, maar in twee kuil is keramiek aangetroffen (in één kuil zaten drie complete potten, waarvan één met een groot brok slak erin) en de resultaten van het botanisch onderzoek en de residu-analyse wijzen op bewoning in de zeer directe omgeving, waarschijnlijk verder naar het oosten op de strandwal.

De middeleeuwse sporen bevonden zich grotendeels op het voormalige boerderijerf. Onder de bouwvoor is hier een 70 cm dik ophogingspakket zandige klei met spikkels puin, aardewerk en houtskool aangetroffen. Het vondstmateriaal dateert uit de late middeleeuwen en nieuwe tijd. Dit pakket houdt vermoedelijk verband met het erf dat hier in de middeleeuwen lag. Onder de ophogingslaag is een humeuze grijze zandlaag aangetroffen, en deze wordt gescheiden van de ophogingslaag door middel van een dunne laag schoon stuifzand. In de humeuze grijze zandlaag is kogelpot-, Paffrath- en Pingsdorf aardewerk gevonden. Het betreft vermoedelijk een cultuur- of akkerlaag uit de volle middeleeuwen. Hieronder bevond zich een laag veen op strandwalzand, maar het niveau met aardewerk uit de ijzertijd in de top van het strandwalzand of veen ontbreekt hier. Uit de middeleeuwen dateren verder een sloot, kuilen, houten paaltjes en greppels. Het betreft waarschijnlijk een kavelsloot die samenhang met het voormalige boerenerf langs de Buurtweg, gezien de vuile vulling met veel nederzettingsafval. Er waren twee fasen te onderscheiden van de sloot: uit het diepste deel van de sloot is kogelpotaardewerk en proto-steengoed afkomstig en uit de tweede smallere fase is roodbakkend aardewerk en steengoed verzameld. De sloot werd afgedekt door een ophoging uit het begin van de nieuwe tijd en in westelijke richting werd dit ophogingspakket schoner en dunner. Hierbovenop lagen nog twee andere niveaus met puin en aardewerk uit de nieuwe tijd. De aangetroffen resten uit de late middeleeuwen en nieuwe tijd houden vermoedelijk verband met bewoning nabij het Kerkmeer langs de Vierhuizen West Dijk, het verlengde van de Startingerdijk uit het eind van de 12e eeuw (Leijnse 2012).

8

ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

Periode	Verwachting	Diepte	Omschrijving van de te verwachte resten
Laat-neolithicum-bronstijd	Hoog	In het laagpakket van Zandvoort, vanaf 1,3 m -NAP.	Nederzettingssporen, vuursteen, natuursteen aardewerk, botmateriaal, houten voorwerpen, kuilen, gewei, begravingen, leer
IJzertijd-Romeinse tijd	Hoog	In de top van het veen en in het laagpakket van Zandvoort, vanaf 0,9 m -NAP.	Nederzettingssporen, ploegsporen, cultuurlagen, greppels, kuilen, begravingen, waterputten, aardewerk, natuursteen, gewei, benen voorwerpen, metalen voorwerpen, houten voorwerpen, leer,
Vroege middel-eeuwen	Hoog	In de top van het veen en in het laagpakket van Zandvoort, vanaf 0,9 m -NAP.	Nederzettingssporen, ploegsporen, cultuurlagen, greppels, kuilen, begravingen, waterputten, aardewerk, natuursteen, gewei, benen voorwerpen, metalen voorwerpen, houten voorwerpen, leer, aanplempingslagen, kelders
Late middeleeuwen en nieuwe tijd	Hoog	Direct onder het maaiveld.	Nederzettingssporen, ploegsporen, cultuurlagen, greppels, kuilen, begravingen, waterputten, aardewerk, natuursteen, gewei, benen voorwerpen, metalen voorwerpen, houten voorwerpen, leer, aanplempingslagen, kelders

Op basis van de verzamelde bodemkundige, historische en archeologische gegevens in dit bureauonderzoek kan voor het plangebied de volgende archeologische verwachting worden geschetst.

Het plangebied bevindt zich op een strandwal die gevormd is tussen ca. 3850 en 2750 v. Chr. (neolithicum) en van Uitgeest, via Akersloot, naar het noordoosten van Alkmaar liep. Dit waren hoog en droog gelegen gebieden langs de kust met een toegang tot voedselrijke gebieden. Hierdoor was het lang een aantrekkelijk gebied voor bewoning. In de regio is een vindplaats uit het laat-neolithicum gevonden die dit lijkt te ondersteunen (Klein Dorregeest). Vanaf de late ijzertijd/Romeinse tijd nam bewoning verder toe op de strandwal. Door overstuivingen die plaats vonden in de latere middeleeuwen kunnen sporen en vondstmateriaal uit het neolithicum tot en met de vroege middeleeuwen goed geconserveerd zijn. Op basis van deze gegevens is er een hoge archeologische verwachting voor het laat-neolithicum tot en met de vroege middeleeuwen. De strandwalafzettingen behoren als mariene afzettingen tot het laagpakket van Zandvoort.

Tabel 2. Samenvatting van de archeologische verwachtingen per periode met de mogelijke dieptes en aard van de te verwachten waarden.

In de twee DINOloket boringen die in de omgeving van het plangebied zijn gezet is dit laagpakket aangetroffen vanaf 1,3 m -NAP en 2,0 m -NAP (zie hoofdstuk 5). Uit de resultaten van onderzoeken in de omgeving (bijv. de Buurtweg 43A) is daarnaast gebleken dat archeologische resten uit de ijzertijd zowel in de top van de strandwal als in de top van het veen (meer richting de strandvlakte) aanwezig kunnen zijn. In de twee DINOloket boringen is een veenlaag aangetroffen tussen enerzijds 0,9 en 1,3 m -NAP en anderzijds tussen 1,45 en 2,0 m -NAP.

In de omgeving van het plangebied bevinden zich een aantal archeologische monumenten van hoge archeologische waarde uit de late middeleeuwen en nieuwe tijd, waaronder het gehucht Molenbuurt en terreinen met (resten van) akker-, cultuur- en afvallagen, bewoning uit de 11e-13e eeuw, een mogelijke woonterp, een schuilkerk en vondstmateriaal uit de middeleeuwen en nieuwe tijd. In de waterbodem van het Alkmaardermeer kunnen daarnaast nog verslagen resten van laatmiddeleeuwse nederzettingen aanwezig zijn, alsmede resten gerelateerd aan scheepvaart en visserij uit de nieuwe tijd.

Op zowel de kadastrale minuut van 1811-1832 als de Bonnebladen van rond 1900 is het plangebied bebouwd. Ten tijde van de kadastrale minuut was het plangebied in gebruik als rietland, weiland en een woonerf met een huis. Wat ook te zien is op deze kaart is dat het oostelijk deel van het perceel destijds uit water bestond, net als in de huidige situatie ook deels het geval is. Op het Bonneblad staat een vijftal structuren afgebeeld binnen het plangebied, maar de aard hiervan is onduidelijk. Volgens de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) zijn dit nog niet de huidige gebouwen, omdat deze pas vanaf 1950 zijn gerealiseerd.

Met behulp van deze gegevens en het grote aantal vondstmeldingen en archeologische onderzoeken in de omgeving van het plangebied kan er een hoge archeologische verwachting voor de late middeleeuwen en nieuwe tijd aan het plangebied worden toegekend. Eventuele resten uit deze perioden kunnen direct onder het maaiveld worden verwacht.

9

CONCLUSIE EN ADVIES

In augustus 2023 heeft Hollandia Archeologen een archeologisch bureauonderzoek opgesteld voor het plangebied 'Jachtwerf Verduin' aan de Geesterweg 14 in Akersloot, gemeente Castricum (NH). Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van dhr. R. Dekker van DNS Planvorming B.V. De aanleiding voor het bureauonderzoek is de geplande sloop van de huidige gebouwen en de realisatie van een aantal verschillende soorten nieuwe woningen binnen het plangebied.

De gemeente Castricum beschikt over een eigen gemeentelijke archeologische waarden- en verwachtingskaart met een bijbehorende maatregelenkaart. Op de waarden- en verwachtingskaart ligt het plangebied binnen geolandschappelijke verwachtingszone 2; 'strandwallen'. Op de maatregelenkaart valt het plangebied binnen categorie 4. Dit betekent dat er een onderzoekseis geldt in plangebieden met een oppervlakte vanaf 500 m² en waarbinnen bodemingrepen zullen plaatsvinden die dieper reiken dan 50 cm -mv.

Op basis van de verzamelde bodemkundige, historische en archeologische gegevens in dit bureauonderzoek kan voor het plangebied de volgende archeologische verwachting worden geschetst. Het plangebied bevindt zich op een strandwal die gevormd is tussen ca. 3850 en 2750 v. Chr. (neolithicum) en van Uitgeest, via Akersloot, naar het noordoosten van Alkmaar liep. Dit waren hoog en droog gelegen gebieden langs de kust met een toegang tot voedselrijke gebieden. Hierdoor was het lang een aantrekkelijk gebied voor bewoning. In de regio is een vindplaats uit het laat-neolithicum gevonden die dit lijkt te ondersteunen (Klein Dorregeest). Vanaf de late ijzertijd/Romeinse tijd nam bewoning verder toe op de strandwal. Op basis van deze gegevens is er een hoge archeologische verwachting voor het laat-neolithicum tot en met de vroege middeleeuwen.

In de omgeving van het plangebied bevinden zich een aantal archeologische monumenten van hoge archeologische waarde uit de late middeleeuwen en nieuwe tijd, waaronder het gehucht Molenbuurt en terreinen met (resten van) akker-, cultuur- en afvallagen, bewoning uit de 11e-13e eeuw, een mogelijke woonterp, een schuilkerk en vondstmateriaal uit de middeleeuwen en nieuwe tijd.

Op zowel de kadastrale minuut van 1811-1832 als de Bonnebladen van rond 1900 is het plangebied bebouwd. Ten tijde van de kadastrale minuut was het plangebied in gebruik als rietland, weiland en een woonerf met een huis. Op het Bonneblad staat een vijftal structuren afgebeeld binnen het plangebied, maar de aard hiervan is onduidelijk. Volgens de Basisregistratie Adressen en Gebouwen Om deze redenen geldt ook voor de late middeleeuwen en nieuwe tijd een hoge archeologische verwachting voor het plangebied.

Advies

Gezien de hoge verwachting op het aantreffen van archeologische waarden uit het laat-neolithicum, bronstijd, ijzertijd/Romeinse tijd, middeleeuwen en nieuwe tijd wordt geadviseerd om een inventariserend veldonderzoek middels verkennende boringen (IVO-O) uit te voeren binnen het plangebied.

Bovenstaande vormt een advies. Op grond van de resultaten van dit rapport en het advies zal het bevoegd gezag, de gemeente Castricum, een selectiebesluit nemen over de daadwerkelijke omgang met eventueel aanwezige archeologische waarden binnen het plangebied. Indien er geen archeologisch vervolgonderzoek wordt uitgevoerd en er worden archeologische resten aangetroffen tijdens de werkzaamheden, dan geldt er altijd de verplichting om dit te melden bij het bevoegd gezag, de gemeente Castricum.

LITERATUURLIJST

Archeologische Kroniek over 1993.

Alkemade, M., R.M. Heeringen & K. Klerks (2010). *Archeologiebeleid gemeente Castricum*, Vestigia-rapport V634, Amersfoort.

Boer, de A. (2017). *‘t Stet 17, Akersloot, gemeente Castricum: een bureau- en inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen in de verkennende fase en deels karterende fase*, Bureau voor Archeologie rapport 429, Utrecht.

Boer, de A. (2019). *Geesterweg 10-12, Akersloot, gemeente Castricum een bureauonderzoek*, Bureau voor Archeologie Rapport 815, Utrecht.

Husken, S. (2006). *Bureauonderzoek naar de archeologische waarde van het plangebied Buurtweg 20 - Johannesschool te Akersloot, gemeente Castricum*, SCENH-rapport cultuurhistorie 76, Wormer.

Kruidhof, C.N. (2007). *Onderzoeksgebied bouwput Buurtweg 20 - Johannesschool te Akersloot, gemeente Castricum; een archeologische begeleiding (protocol Opgraven)*, RAAP-rapport 1526, Amsterdam.

Leijnse, K. (2012). *Plangebied Buurtweg 43A te Akersloot; archeologisch onderzoek: een proefsleuvenonderzoek, opgraving en archeologische begeleiding*, RAAP-rapport 2411, Weesp.

Websites

www.AHN.nl
ARCHIS3
<https://bagviewer.kadaster.nl>
www.dinoloket.nl
PDOK
www.ruimtelijkeplannen.nl
www.topotijdreis.nl

BIJLAGEN

Inhoudsopgave

Bijlage 1: Archeologische perioden
Bijlage 2: Archeologisch stappenplan

BIJLAGE 1: ARCHEOLOGISCHE PERIODEN

Nieuwe tijd	C	1.850-heden		NIEUWE TIJD	Laat-Neolithicum	B	2.450-2.000		MESOLITHICUM NEOLITHICUM
Nieuwe tijd	B	1.650-1.850				A	2.850-2.450		
Nieuwe tijd	A	1.500-1.650			Midden-Neolithicum	B	3.400-2.850		
Late-Middeleeuwen	B	1.250-1.500		MIDDELEEUEWEN		A	4.200-3.400		
Late-Middeleeuwen	A	1.050-1.250			Vroeg-Neolithicum	B	4.900-4.200		
Vroege-Middeleeuwen	D	900-1.050				A	5.300-4.900		
	C	725-900			Laat-Mesolithicum		6.450-4.900		MESOLITHICUM
	B	525-725			Midden-Mesolithicum		7.100-6.450		
	A	450-525			Vroeg-Mesolithicum		8.800-7.100		
Laat-Romeinse tijd	B	350-450		ROMEINSE TIJD	Laat-Paleolithicum	B	18.000-8.800		
	A	270-350				A	35.000-18.000		
Miden-Romeinse tijd	B	150-270							PALEOLITHICUM
	A	70-150			Midden-Paleolithicum		300.000-35.000		
Vroeg-Romeinse tijd	B	25-70							
	A	12-25							
Late-IJzertijd		12 na Chr.-250 v. Chr.		IJZERTIJD					
Midden-IJzertijd		500-250							
Vroege-IJzertijd		800-500							
Late-Bronstijd		1.100-800		BRONSTIJD					
Midden-Bronstijd	B	1.500-1.100							
	A	1.800-1.500							
Vroege-Bronstijd		2.000-1.800			Vroeg-Paleolithicum		-300.000		

BIJLAGE 2: ARCHEOLOGISCHE STAPPENPLAN

In het “stappenplan archeologie” wordt aangegeven welk traject bij planvorming bewandeld moet worden als het gaat om het inpassen van archeologische waarden en verwachtingen. Het is van groot belang om in een zo vroeg mogelijk stadium van de planvorming rekening te houden met de archeologische waarden en verwachtingen en wel voordat men aanvangt met de globale invulling van een plangebied.

Het stappenplan gaat uit van een brede inventarisatie van wat er bekend is over de archeologische waarden. Op basis daarvan wordt zeer gericht ingezoomd op voor het plan(gebied) relevante archeologische informatie. Na iedere stap wordt beredeneerd gekozen voor meer diepgaand onderzoek op specifieke plekken, zodat uiteindelijk voldoende bekend is over aanwezige vindplaatsen om gemotiveerde afweging in het ruimtelijke-orderingsproces te kunnen maken.

I. Bureauonderzoek

Het doel van bureauonderzoek is het verwerven van informatie - aan de hand van bestaande bronnen - over bekende of verwachte archeologische waarden binnen of relevant voor het plangebied. Daarnaast moet het bureauonderzoek inzicht bieden in eventueel benodigd inventariserend onderzoek (stap II, zie onder). Een bureauonderzoek bestaat uit een archief- en literatuuronderzoek van archeologische en bodemkundige gegevens die bij RCE, provincie, gemeente en/of andere instanties (b.v. universiteiten, musea) bekend zijn over het betreffende gebied. Het Bureauonderzoek dient de volgende aspecten te behandelen:

- Aangeven wat de aanleiding is voor het bureauonderzoek en om welk gebied het gaat in verband met het bepalen van het onderzoekskader.
- Beschrijven van het huidige gebruik van de locatie op basis van beschikbare relevante gegevens.
- Beschrijven van het historische grondgebruik of de historische ontwikkeling van het gebied op basis van geofysische, fysische en historisch geografische gegevens.
- Een korte impressie over de onstaansgeschiedenis van het landschap.
- Een impressie van de bewoningsgeschiedenis.
- Beschrijven bekende archeologische waarden.
- Archeologisch waardevolle terreinen zoals deze zijn opgenomen in het Centraal Monumenten Archief (CMA) van de RCE. Dezelfde terreinen zijn tevens opgenomen op de Archeologische Monumentenkaarten (AMK) van de provincies. Archeologisch waardevolle terreinen genieten wettelijke bescherming (ex artikel 3 en 6 van de Monumentenwet) of dienen een planologische bescherming te krijgen binnen het bestemmingsplan.
- Archeologische vindplaatsen zoals deze in het Centraal Archeologisch Archief (CAA) van de RCE aanwezig zijn. Clustering van vindplaatsen kan wijzen op de aanwezigheid van bewoningssporen uit het verleden.
- Beschrijven van de archeologische verwachtingen en opstellen van een gespecificeerd en onderbouwd verwachtingsmodel van de verwachte archeologische waarden.
- Aan de hand van de door de RCE ontwikkelde Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden. Gebieden met een hoge of middelhoge archeologische verwachtingswaarde of trefkans komen in ieder geval voor een nader archeologisch onderzoek in aanmerking.
- Aan de hand van een meer gedetailleerde provinciale c.q. gemeentelijke verwachtingskaart.
- Rapportage met daarin advisering ten behoeve van het vervolgtraject gerelateerd aan de verschillende stadia van het planvormingsproces.

II. Inventariserend veldonderzoek (IVO)

Het doel van het inventariserend veldonderzoek is het zeer gericht aanvullen en toetsen van de uitkomsten van het bureauonderzoek. Stapsgewijs wordt bekeken óf er archeologische waarden aanwezig zijn en zo ja, wat dan de aard, karakter, omvang, datering, gaafheid, conservering en relatieve kwaliteit is. Ten behoeve van een IVO dient een Programma van Eisen (PvE) opgesteld te worden. In principe wordt het IVO uitgevoerd op basis van een Plan van Aanpak (PvA).

Het onderzoek kan bestaan uit de volgende methoden:

- non-destructieve methoden: geofysische methoden;
- weinig destructieve methoden: oppervlaktekartering, booronderzoek, sondering (putjes van maximaal een vierkante meter);
- destructieve methoden: proefsleuven.

Welke methoden (kunnen) worden ingezet hangt af van de locatie en vraagstelling. De onderbouwing voor de in te zetten methoden is in het bureauonderzoek gegeven. Een inventariserend veldonderzoek moet leiden tot een waardering en een archeologisch inhoudelijk selectieadvies.

Nadere toelichting onderzoeksmethoden: 1 en 2: Bij non-destructieve methoden moet men denken aan elektrische, magnetische en elektromagnetische methoden, eventueel in combinatie met remote sensing technieken.

Bij weinig destructieve methoden gaat het om oppervlaktekartering en booronderzoek. Dit houdt in dat het plangebied wordt gekarteerd door middel van het “belopen” van akkers en weilanden, waarbij gezocht wordt naar aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische waarden. Daarnaast wordt door middel van boringen onderzocht hoe het staat met de bodemopbouw, en of er archeologische lagen of indicatoren te onderscheiden zijn. De aangetroffen vindplaatsen kunnen vervolgens nader bekeken worden met een meer diepgaand booronderzoek. Dit levert nadere informatie over de omvang en waardering op. Soms is het nodig om in dit stadium proefputjes te graven. Een proefsleuvenonderzoek wordt uitgevoerd indien uit de minder destructieve onderzoeksmethoden is gebleken dat er in een plangebied waardevolle archeologische vindplaatsen aanwezig zijn. Door middel van het graven van een aantal proefsleuven kunnen de exacte begrenzing, de datering en de graad van conservering van een vindplaats worden onderzocht. Uit het proefsleuvenonderzoek moet blijken of een vindplaats behoudenswaardig of zelfs beschermenswaardig is. Is dit het geval, dan zal bekeken moeten worden of de vindplaats ingepast kan worden in het plan. Het rijks- en ook het provinciaal archeologiebeleid gaat in eerste instantie uit van behoud van het bodemarchief in situ (ter plekke in de bodem).